

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER,

TREDIE RÆKKE,

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM,

Dr. phil., Sognepræst.

FJERDE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS UNIV. BOGHANDL. G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1882—4.

Præsten Ludvig Boesens Levned,

optegnet af hans Søn, Jens Fred. Boesen.

Slægten Boesen har givet den danske Kirke adskillige Præster, der om end maaske ikke ved ualmindelige Evner, saa dog ved udmærket Troskab i deres Kald have erhvervet sig et velsignet Minde. Fremfor andre bør nævnes Forfatteren af nærværende Levnedstegning, den senere Provst Jens Frederik Boesen, der i sin 50-aarige (1788—1838) Virksomhed som Præst i Vigerslev og Vevlinge i Fyn vandt en ualmindelig Anseelse som en from og nidkjar Herrens Tjener, hvis Navn endnu er i taknemmelig Ikukommelse hos mange, skjønt han snart i et halvt Aarhundrede har hvilet i sin Grav. Hans Fader, Ludvig Boesen, hvis Levned her er skildret, er i Litteraturen kjendt ved adskillige historiske og topografiske Skrifter, der vise, at han ikke har været nogen uheldig Dyrker af Fædrelandets Historie. Hans ualmindelig rene og smukke, kristelige Personlighed fremtræder paa en tiltalende Maade for os gjennem Sønnens Skildring, der her aftrykkes efter et Haandskrift, der er os meddelt af Hr. Sognepræst R. L. Balslev i Paarup, en Dattersøn af Forfatteren til nærværende Levnedbeskrivelse.

Min uforglemmelige kiere Fader Ludvig Boesen er født den 16de May 1733 i Kierteminde i Fyen. Hans

Forældre vare Morten Boesen, da residerende Cappellan i bemeldte Kiøbstad, og Hustrue Johanne Schreil, en Datter af Rector Christian Schreil i Rønne paa Bornholm. Begge vare de retskafne, i Sandhed christeligsindede Mennesker, og han en sand Herrens Tiener, hvis ægte evangeliske Foredrag og hele christelige Embedsførelse var paa den Tid til stor Velsignelse, som jeg allerede i min Barndom med Glæde ofte hørte omtales af gamle Folk, der havde kiendt ham og været blandt hans Tilhørere. Med disse hans Forældre forlod min Fader allerede i sit 6te Aar bemeldte hans Fødested og kom til Ebeltoft i Jylland, hvor hans Fader den 1ste August 1738 var bleven kaldet til Sognepræst, og til Beviis paa, hvor samvittighedsfuld den gudfrygtige Konge Christian den 6te da var ved geistlige Embeders Besættelse, kunde iblandt andet tiene, at min Farfader i Begyndelsen af anførte Aar maatte efter umiddelbar kongelig Ordre tilligemed en anden Præst, Hr. Stokkemærk i Balslev, tage til Kiøbenhavn og prædike for hans Majestæt, hvor af hans Vocation til Ebeltoft saa blev en Følge. Efter halvfjerde Aars troe Tieneste paa dette Sted, blev Morten Boesen indkaldet til høiere Virksomhed, i det han døde af Udtæring den 28de Januar 1742. Hans Bortgang fandt megen Deeltagelse i og uden for hans Menigheder, som iblandt andet sees af daværende Biskop over Aarhus Stift Hygums Condolations-Skrivelse til hans Enke, dateret 6te Febr: 1742, hvori det hedder: »Jeg condolerer Dem af mit ganske Hierte, allerhelst jeg af min egen Bekymring over at have mistet saa trofast en Ven og Broder og Medstrider i Herren, noksom kan slutte, hvor suurt og bittert det maae være for Dem at miste og savne en saa huld, elskelig Mand. Taalmodighedens og Trøstens Gud give Dem af sin uopøselige Kilde ald den indvortes Sieletrøst og Vederqvægelse, der kan behøves til at overvinde og forsmerte saa stort og anseeligt et Tab i Verden, og erstatte det rigeligt igien med al aandelig Velsignelse i de langt større og himmelske gode Ting,

som ingen Død og ingen Fiende kan berøve os. Jeg maae i Anledning af dette Dødsfald nok bekiende, at Guds Veye ere usporlige, og hans Tanker ikke som vore Tanker, thi efter vore Tanker kunde og burde saa brav en Mand endnu levet i mange Aar, ej alleneste sit eget Huus, men endog fornemmelig Guds Huus, som er den levende Herrens Menighed, til en stor virkelig Gave og Tieneste. Midt udi samme hans Tienestes Løb, og da man saae Herrens gode Sag at lykkes ved hans Haand, behagede det Gud at kalde ham bort. Hvad ham selv belanger, da kan vi priise ham lykkelig og være visse paa, hans Arbejde skal derfor ingenlunde miste sin Løn, fordi han efter Guds Villie saa tidlig maatte giøre Helligaften. Hvad Menigheden angaaer, da er dens Hoved og Herre mægtig nok til at bevare dem i sit Navn, som han kiender at være Sine. For de øvrige har hans Viisdom ogsaa saavidt opnaaet sit Øjemærke, at Sandheden er vidnet for dem, og de have end ikke mere et Skin at aarsage deres Vantroee med. Og endelig hvad den salig Mands Efterlevende angaaer, saa lever Han endnu, der kalder sig de Faderløses Fader og Enkers Dommer. Han havde visselig ingenlunde saa tidlig ladet Dem miste Deres bedste Støttestav i Verden, dersom han ikke forud havde vidst, hvad han vilde giøre, og hvorledes han paa anden Maade vilde føre Dem igiennem den nærværende Verden. Imidlertid finder De nu saameget mere Anledning til at holde sig saa meget nærmere til den evige Klippe, siden De nu har og kiender ingen anden, og i saa Maade er det ikke en ringe Fordeel, naar en gudfrygtig Enkes Hierte kan holde Gud det samme Ord for, som en Profetes Enke taledede fordem til en Profete: »Din Tiener, min Mand, er død, saa veed Du, at din Tiener frygtede Herren«. — Saaledes blev i de Dage en fattig Præsteenke tilskreven af hendes afdøde Mands Biskop. Morten Boesens troe Ægtefælle sad nu efter hendes Mands Død i meget fattige Omstændigheder som Enke med 6

uforsørgede og for størstedelen smaae Børn, af hvilke den Yngste blev født nogle Uger efter Faderens Død. Min Fader var den 3die af de 6 Sødskende, og han kom i sit 12te Aar tilligemed hans yngre Broder Frederik, der siden døde som Præst i Thøstrup, i Aaret 1745 i Helsingørs latinske Skole, hvor den ældste, Christian Schreil, allerede i nogle Aar havde været. Paa dette Sted forblev han i 7 Aar, og i den Tid underholdtes som andre fattige Disciple efter de Tiders Brug ved Hielp af gode Mennesker, hos hvilke han daglig vexelviis fik Kosten. Under hans Ophold her vaagnede og udvikledes hans store Lyst til Historiens og især Fædrenelandets Histories Studium, som fulgte ham siden hans hele Liv og skiænkede ham i hans Fritimer saamegen behagelig Underholdning, og han begyndte allerede her hans siden udkomne og med megen Bifald antagne Beskrivelse over Helsingør og Cronborg, ved omhyggelig at optegne Inskriptioner og andre Byens og Slottets Merkværdigheder.

I Aaret 1752 blev han dimitteret til Kiøbenhavns Universitet af daværende Rector Abildgaard; men strax efter Examen artium maatte han igjen forlade Universitetet, da hans fattige Moder umuelig kunde underholde ham der. Han forblev saa hiemme hos hende i Ebeltoft og forberedte sig, saa godt han kunde, ved egen Flid til philosophisk Examen, som han Aaret derefter underkastede sig, men maatte saa atter, da han aldeles ingen Understøttelse kunde vente sig hiemme fra, og det i de Tider var for de Studerende saare vanskeligt at ernære sig i Kjøbenhavn ved Conditioner, begive sig tilbage til Jylland, hvor han i nogle Aar conditionerte hos Præsten Hr. Timmermann i Hobroe, i hvilken Tid han fuldførte hans Helsingørs Beskrivelse, som udkom i Aalborg 1757. Her havde han ogsaa den Sorg at erfare, at hans ældste Broder, Christian Schreil, der efter hans Faders Død paa en vis Maade havde staaet ham i Faders Sted, efter en langvarig Udtøring var død i Ebeltoft; og om dette ham meget

nærgaaende Dødsfald modtog han følgende rørende Efterretning fra hans Svoger, Byfogd Ditlevsen, i hvis Huus han døde, hvilken jeg saa meget hellere ordret anfører, som og deraf sees min salig Faders Families christelige Sindelav: »Den 2den Febr: — hedder det deri —, da jeg kom hjem af Aftensang, sagde Broder Christian til mig: Nu er det slet, og jeg mærker, Døden er nær; men jeg vilde gierne meddeles Sakramentet. Han blev derpaa strax berettet, og derefter nød han ikke og vilde ikke nyde det allerringeste mere til Legemets Vederqvægelse, da han og samme Dags Aften Kl. 8 salig hensov i fuld Troe og Saligheds Forvisning med inderlig Længsel og Hjertets Opløftelse til Jesum, ved fuld Fornuft lige til sidste Aandedræt. Han sagde os forud, hvad Klokkeslet han skulde hensove, og takkede Gud, det nærmede sig mere til Fraskillelsen. Kort sagt, hans Død var os alle besynderlig eftertænkelig, da han for vore Øjne virkelig ikke døde, men allene sov hen, thi efter at han var bleven berettet, lagde han sine Hænder med Opløftelse sammen, takkede Gud for ald den Naade, Han hans hele Livs Tid havde beviist ham, og udbrød med de Ord: Ak, med hvilken Glæde skal jeg nu omfavne min salig Fader i Jesu Rige, som for 14 Aar siden er gaaet i Forveyen! Blev saa med Hænderne sammenfoldede liggende lige til Døden, og efter at han havde faaet en Pude lagt til rette under Hovedet, som han selv begierte, var det ligesom een, der kan lægge sig til Søvn, og saaledes blev han liggende til sidste Aandedræt, som skeete meget sødt og sagte; allene idelig bad han, og talte om Jesu Naade, samt bad os at synge for sig, og saalænge Tungen kunde røre sig, sagde han: mere. Han er da salig, ja evig salig«. I Aaret 1758 tog min Fader theologisk Embedsexamen. Lyst til at fortsætte hans Yndlings Studium, Fædrenelandets Historie og Geografie, bevægede ham til derefter at forblive i Kiøbenhavn, skjønt under meget trange Kaar, da han til Exempel havde en Condition paa Christianshavn, hvor han daglig

maatte gaae ud og læse een Time for 24 β om Ugen. Imidlertid kom han i Bekiendtskab med Pontoppidan, Langebek og andre den Tids berømte Dyrkere af den danske Historie, hvis Venskab han siden bestandig nød og underholdt, ogsaa efter at han havde forladt Hovedstaden, ved jevnlig Correspondence. I Aaret 1760 forbedredes hans oekonomiske Stilling meget, og en nye Virkekreds aabnedes for ham, ved det han blev Informator paa Vaisenhuset. Denne Frederik den 4des berømte Stiftelse var da i sin fuldeste Flor, og her fandt min Fader ret Lejlighed til at være til Nytte, ikke allene for den ham betroede Ungdoms Oplysning og Dannelse saavel ved Exempel som ved Underviisning; men og ved de offentlige Prædikener og Catechisationer, han hver Søndag maatte holde i Vaisenhuus Kirken, da hans sieldne Gaver og rørende evangeliske Foredrag snart skaffede ham mange Tilhørere, som han var til stor Opbyggelse. Dette gav da og Anledning til, at han i Aaret 1762 blev antaget som Cabinetsprædikant hos Grevinde Schulin, Enke efter Statsministeren. Foruden de Prædikener, han maatte holde som Informator paa Vaisenhuset, prædikede han nu og hver Søndag for hende og Familie, om Vinteren paa hendes Palais i Kiøbenhavn og om Sommeren paa hendes Lyststed Fredriksdal, og havde saaledes Lejlighed til at forkynde Naadens Evangelium ogsaa for Folk af de højeste Stænder. Ved den Lejlighed stiftede han og et meget behageligt Bekiendtskab med den berømte Naturforsker, siden Conferentsraad og Arkivarius O. Fr. Müller, som da var Hovmester hos den unge Grev Schulin. Imedens han opholdt sig paa Vaisenhuset, udgav han et lille Opbyggelsesskrift i 2 Dele, under Tittel: Opbyggelige Vidnesbyrd om Jesu Lidelse, Blod, Død og Vunder som eneste Saligheds Grund, samlede af danske Læreres Skrifter i det 16de og 17de Seculo, med tilføjede Exempler af saadanne Personer i vort Fædreneland, som have æret og høitagtet deres Forløser og trøstet sig i Døden ved hans Forsoning. I denne Tid var det uden

Tvivl ogsaa, han først blev bekendt med Brødremenigheden, med hvis evangeliske Anskuelser og sande praktiske Christendom han saa gandske stemmede overeens, og i venskabelig Omgang med mange af denne christelige Menigheds værdige Medlemmer nød han bestandig siden mange vigtige Opmuntringer og broderlige Raad.

I Aaret 1764 blev han af Grevinde Schulins Svoger, Kammerherre Jens Juel til Lundsgaard, kaldet til Sognepræst for Rynkebye og Revninge Menigheder i Fyen, og derpaa den 15de Junii ordineret i St. Knuds Kirke i Odense af daværende Biskop Jacob Ramus, ved hvilken Lejlighed han prædikede over den selvvalgte Text Rom. 1, 16: »Jeg skammer mig ikke ved Christi Evangelium«, om den tilstrækkelige Grund og Aarsag, hvorfor Evangelii Forkyndelse maae være retskafne Læreres bestandige Hovedsag, og ender med den frimodige Erklæring: »Saa skal og Pauli Ord være mine: Jeg skammer mig ikke ved Christi Evangelium. Ja Gud forbyde, at jeg nogensinde skulde skamme mig ved det«. Næste Søndag blev han indsat i begge Kirker, og den derpaa følgende St. Hansdag, som da var en Fest, holdte han sin Indtrædelses Prædiken i Anledning af Texten Luc. 1, 76—79 om den Frugt og Virkning, som en christelig Lærers Embede bør have, og hans egenhændige Optegnelse om denne hans Embedstiltrædelse slutter han med den Bøn, der var som hans bestandige Symbolum: Juva Jesu, juva me! nihil possum sine te. Tyve Aar tilbragte han i Rynkebye, og arbejdede med ufortrøden Troskab i hans Herres Tieneste, blev og snart bekendt som en af Egnens bedste Prædikantere og ivrigste Sielesørgere, og jeg var ofte Vidne til, hvor inderlig han glædede sig, hver Gang han syntes at mærke endog kun det mindste Spor til, at hans Arbejde ikke var forgieves; men og hvor tungt det ofte var ham, naar han syntes, at det Guds Ord, han vist under Bøn og Taarer udsaaede, faldt paa haarde Hierter, i hvilke det ingen Indgang fandt og ingen Frugt kunde bære. Da var det hans eneste

Trøst, at den Herre, der alene seer, hvad der gaaer for sig i Menneskets Inderste, vel dog fandt mange flere, end vi kortsynede formode, fra hvilke hans Evangelium ikke kom aldeles tomt tilbage; men blev, om ikke før saa dog i Dødens Stund, en Guds Kraft til Salighed. I Aaret 1764 giftede han sig med Jomfru Ulrica Eleonore Sechmann, en Datter af Jens Sechmann, der var Raadmand i Gothenburg, men maatte, fordi han som født Nordmand ved det svenske Kongevalg i Aaret 1743 søgte at virke for den danske Kronprints, siden Kong Frederik den 5te, da det andet Partie sejrede, forlade Sverrig og begive sig til Danmark, hvor han blev Controlleur i Hals og fik siden Pension. I hende fik min Fader en christelig, meget forstandig og troe Ledsagerinde, et sandt Mønster paa en virksom og omhyggelig Ægtefælle, Moder og Huusmoder, som derfor og altid nød hendes Mands fuldeste Tillid. Han betroede hende vist uden Forbeholdenhed alle hans Anliggender, Sorger og Glæder, og ved hendes uforsagte og resolverede Væsen var hun ham og mere end een Gang til Opmuntring og Hielp i betydelige Forlegenheder. Deres Ægteskab blev velsignet med 4 Sønner, nemlig: Jens Frederik, født den 3die Septbr. 1765, Morten, født den 2den Marts 1767, Johannes, født den 26de Aug: 1768, og Ulrich Christian, født 7de Decbr. 1769, af hvilke dog den anden igien blev bortkaldet den 14de May 1772, efter 17 Ugers Sygdom. De 3 Andres Opdragelse besørgede de omhyggelige Forældre med al muelig Troskab.

Faderen holdt dem Alle til Studeringer, og da et Par Forsøg paa at holde Informator for dem ikke lykkedes efter Ønske, underviiste han dem for det meste selv, indtil et Par Aar førend de skulde dimitteres, da han lod dem nyde privat Manuction i Kiøbenhavn, hvor de, efter at have forladt deres Forældres Huus i den farlige Ungdoms Alder, havde et ubetaleligt godt Tilholdsted hos deres Moster og hendes fromme Mand, Boghandler Sax-

torph paa Vaisenhuset, en sand Nathanael, i hvis Hierte var ingen Svig.

Da idelig Arbeidslyst og Virksomhed var et væsentlig Træk i min Faders Character, anvendte han og utrættelig enhver Fritime, han havde tilovers fra hans Embedsforretninger og hans Børns Opdragelse, til nyttig Beskæftigelse. Om Sommeren tilbragte han saaledes mange behagelige Timer med hans smukke Haves Dyrkning og Forskiønnelse, og især om Vinteren malede han, som han havde stor Lyst til, og ved under hans Skolegang i Helsingør at logere hos en Maler, havde faaet nogen Anviisning til; og til en kier Erindring herom haves endnu et Par ret smukke Prospekter af danske Kiøbstæder, malede paa Træ med Oliefarve, samt en Samling i 8 Bind af danske adelige Familiers colorerede Vaabener. Han læste og meget, forøgede efterhaanden hans allerede ikke ubetydelige Bibliothek med endeel nye, gode Bøger, som han for det meste selv indbandt, og forfattede adskillige Smaaeskripter, af hvilke hans Lundsgaards Beskrivelse udkom 1769, hans geografiske Tabeller 1775, og hans Herluf Trolles Levnet 1780. Desuden efterlod han sig som Manuskrift, i den Tid forfattede: Den danske Søehelt, Admiral Niels Juels Levnet, den keiserlige General Wallensteins Levnet, og Baroniet Holsteenshuuses Beskrivelse med historiske Efterretninger om den adelige holsteenske Familie, og i Aaret 1767 leverede han betydelige Bidrag til det af Hofmann udgivne Supplement til Pontoppidans danske Atlas. I øvrigt var han ved hans særdeles godmodige og næsten altid oprømte Væsen særdeles agtet og elsket af Alle, der kiendte ham. Saavel han som min Moder levede stedse i meget venskabelig Omgang med Herskaberne paa begge de i hans Sogne værende Herregaarde, Skovsboe og Lundsgaard, saavelsom og med de andre hans Sognefolk, som de endog ofte besøgte i deres Huuse, og med adskillige hans Embedsbrødre paa Egnen; men til hans fortroeligste Venner hørte dog især den gamle, agtværdige

Præst Jahn i Kjølstруп, der i en Alder af over 80 Aar resignerede, og derefter tilbragte sine sidste Dage hos sin gamle fortroelige Ven i Rynkebye, hvor han og døde i Aaret 1784; de residerende Capellaner, Magister Hejde i Nyborg og Olivarius i Kierteminde; den personelle Capellan O. F. Leth i Dalum og en meget agtværdig Borger C. Holm i Odense, og i disse og flere christelige Venners Selskab nød han mange Opmuntringer.

Saaledes henrandt 20 Aar for ham i Rynkebye i ret behagelig, stille, landlig Roe og Virksomhed, og han havde i den Tid den Glæde at confirmere alle sine 3 Søner og at see den Ældste komme tilbage fra Kiøbenhavn efter vel overstaaet første og anden Examen. Ligeledes havde han den Fornøjelse at modtage et meget opmuntrende Besøg af hans eneste endnu levende Søster, Martine Boesia, og hendes Mand, daværende Sognepræst Giørup i Mariamagdalenen i Jylland, men og den Sorg siden at erfare hendes og hans 2 Brødres, Henrichs og Frederiks, dødelige Afgang. Henrich, som var Cancellie-assessor og Eier af Herregaarden Veddøe ved Ebeltoft, døde nemlig den 24de Junii 1773, og om hans Udgang af Tiden modtog min Fader fra hans Broder Frederik følgende rørende Efterretning, hvilken det er mig en saa meget større Glæde at anføre, som den viiser det christelige Sindelag, der besieledede begge disse hans Brødre, saavel som, efter alt hvad jeg har kunnet erfare, alle hans Sødskende. Men nu, min kiere Broder, hvad skal jeg nu sige, og hvor vil det ikke ogsaa røre dig, at vores Broder, Henrich paa Veddøe, i Gaar Eftermiddag Kl. 4 tog Afsked med os Alle, for at gaae ind til sin Herres Glæde. Han blev overvældet af en stærk Forkiølelse, som saaledes angreb Brystet, at vi intet Haab kunde gjøre os om hans Liv. Nu er han borte, og glædeligt er det, at han var ret som et Barn, der ganske overgav sig i Frelserens Haand. Jeg har aldrig været saa fornøjet ved en Dødsseng som her, thi den inderligste Længsel efter Trøst

af Jesu Forløsning yttrede sig hver Dag, jeg saae ham. Han afslog enhver falsk Trøst og vilde helst høre at synge og læse om en arm Synders Glæde i ham, som har kjøbt os til Gud med sit Blod; og mærkeligt er det, han viiste slige gode Aspecter den hele Tid, Sygdommen varede, der ellers var i Begyndelsen og fort hen til den sidste Dag meget haard, saa at han ofte phantaserede; men hans Phantasie var altid behagelig og ret rørende. I Begyndelsen yttrede han vel nogen Banghed, og naar han talte med mig eller vor Svoger Ditlevsen, udlod han sig, at han dog saa gierne vilde være forvisset om, at han skulde døe salig, men hans Angest forsvandt; hans Ansigt saae virkelig ud som en Engels Ansigt, og hans hele Udvortes vidnede om den Guds Fred, der selv i Sygdommens haardeste Øjeblikke opfyldte hans Hierte.« Den 1ste Decbr. 1776 mistede min Fader hans anden Broder Frederik, der var ham saameget kierere, som de havde for en stor Deel levet samlede, ligefra de med hinanden kom i Helsingøers Skole, og indtil min Fader blev kaldet til Rynkebye, og troelig deelt mange Sorger og Glæder med hinanden; og i Aaret 1782, kun et Par Aar efter hans Søsters ham uforglemmelige Besøg, fik han den afficerende Efterretning om ogsaa hendes Død. Jeg erindrer endnu ret levende, hvor dybt disse Dødsbud rørte ham og os Alle, og hans Broder Frederiks var saa meget sørgeligere, som han efterlod sig 3 smaae, snart derefter baade moder- og faderløse Børn, da hans Enke og døde Aaret derefter i yderlig fattige Omstændigheder. Det næstældste af Børnene, en Datter Nille Olerica, da 6 Aar gammel, antog mine Forældre til Forsørgelse i deres Huus, hvor hun og blev til nogle Aar efter min Faders Død. Iblandt de mange Velyndere, han forskaffede sig under hans Ophold i Rynkebye, var og Geheimeraad Baron von Holsteen til Holsteenshuus og Langesøe og hans ædle, christeligsindede Frue og Døttre. Denne agtværdige Familie besøgte han ofte, og dette Bekiendtskab gav Anledning til, at han i

Aaret 1785 af bemeldte Geheimeraad blev kaldet til Sognepræst for Vigerslev og Veflinge Menigheder i Skovbye Herred, 4 Mile Vesten for Rynkebye. Han betragtede dette Kald, som han slet ikke havde søgt, ganske som en Tilskikkelse af den Herre, til hvis Tieneste han ganske havde opofret sig, og som et nyt Beviis paa hans Naade og faderlige Omsorg for ham, og modtog det derfor med Villighed, skønt ikke uden Betænelighed, ogsaa med Hensyn til hans Alder og nu ikke længere stærke Helbred; og som med fornyet Lyst og Kraft begyndte han sin Herres Tieneste i disse 2 store og folkerige Menigheder, der allerede da havde henved 2000 Siele.

Den 22de Søndag efter Trinitatis blev han indsat, og Søndagen derefter holdte han sin Indtrædelses Prædiken, om den rette Kierlighed til Sandhed, at vi maatte blive salige. »Nu er jeg kaldet, siger han deri til Slutning, og sat til at være Eders Lærer, og jeg vil udbede mig Naade til at forkynde Eder denne dyrebareste af alle Sandheder, at Jesus Christus er kommen til Verden for at gøre Syndere salig. Jeg veed vel, at I ofte fra dette Sted, før jeg kom her, har hørt Sandheds Ord; men hører det nu ogsaa af mig. Dog ere I hiulpne ved blot udvortes at høre Sandheds Ord? Ney, en uskatteerlig Naade er, at Sandheden forkyndes, men skal Sandheden være Eder til sand og virkelig Nytte for Eders Siele i Tid og Evighed, saa lærer at elske den, lærer at elske Frelseren, ham som er Qvintessentzen, Kiernen og Skatten i al Sandhed til Salighed! Og elske I ham, som har elsket Eder først, saa ville I ogsaa have mig kier, som frembærer og afmalder ham for Eder som Eders Forsoner. Antager mig i Kierlighed og beder for mig! Jeg er et syndigt, skrøbeligt Menneske, som daglig behøver Naade, og derfor og trænger til andres Forbønner. Skal jeg rettelig, skal jeg frugtbarlig vidne om Sandheden for Eder, maae Sandhedens Aand lede mig selv i al Sandhed. Til hans trofaste Led-sagelse vil jeg paa nye overgive mig. Nu, den evige

Forbarmere velsigne min Tieneste iblandt Eder og give Eder Kundskab paa Saliggjørelsen! Kundskab om Saligheds Vey og Naade til at vandre derpaa!« Her saavel som i Rynkebye vandt min Fader og snart Alles Yndest. Hans Prædikener bleve talrigt besøgte, og han havde den Glæde, at de ofte gjorde kiendelig Indtryk paa Tilhørernes Hierter. Hans ældste Søn fuldendte sine Studeringer ved Universitetet, kom hiem og blev Informator for Cancellieraad Simonsens Søn paa Elvedgaard i Veflinge Sogn, den næstældste blev ansat for det første som Volonteur i Rentekammeret, og den yngste tog sin første Examen, saa at alt paa dette hans nye Sted lod ham formode en ret behagelig Alderdom. Men see, Herrens Tanker ere ikke altid som vore Tanker, og hans Veye ikke som vore Veye.

I Foraaret 1788 fornam han af og til nogen Upasselighed, som iblandt andet yttrede sig ved uroelig Søvn om Natten og ofte indtruffen Døsighed om Dagen, hvilken man dog kun ansaae for en ubetydelig Forkjølelse. Ikke desmindre var det ham dog noget besværligt selv at forrette Kirketienesten Paaskedag; men derefter blev det igjen bedre, saa at han næste Søndag efter, det var den for ham altid saa særdeles vigtige Confirmations Søndag, virkelig var temmelig vel og munter. I Kirken havde som sædvanligt paa den Dag indfundet sig en stor Mængde Tilhørere, og for disse fremstillede han sig efter Prædiken og holdt den sædvanlige Confirmations Tale med al den Kraft og Hiertelighed, som ved slige Lejligheder stedse udmærkede hans Foredrag, og derefter begyndte at examinere sine Confirmantere; men han var ikke kommen længere end til den femte, da han pludselig forlader dem, og uden at tale et Ord med hastige skjønt vaklende Skridt iler lige op mod Alteret og knælede der med sammenfoldede Hænder. Man mærkede strax, han fik ondt, og i Øjeblikket kom ham til Hielp; men allerede da var et besværligt Aandedrag det eneste Livstegn, der endnu var

tilbage. Alle muelige Hielpemidler anvendtes vel paa at bringe ham igien til Rette, men uden allermindste Virkning. Saa uventet og pludselig, men man kan og sige høitidelig, blev da denne Herrens Tiener hiemkaldet til Hvile fra al dette Livs Møje og ind til den høiere Virkekreds og de dermed forbundne ublandede himmelske Glæder, som Herren har tilsagt alle sine troe Tienere efter deres i ham fuldendte Dagværk her paa Jorden. At ellers dette høistuformodede Tilfælde dybt rystede den Saliges Ægtefælle og ældste Søn, som vare tilstæde i Kirken, saavel som og hans forommeldte Broderdatter, der just den Dag skulde confirmeres, og overalt alle Tilstædeværende, iblant hvilke og fandtes det gode, med vor Familie saa inderlig deeltagende Herskab paa Langesøe, kan man let forestille sig. Den hensovedes Legeme blev af den hele Mængde indbaaret og ledsaget ind i Præstegaarden, hvor et og andet Middel endnu blev, men forgieves, forsøgt til at kalde det igien til Live. Imidlertid fuldførtes Confirmationens Handling i Kirken af den residerende Capellan saa got, som det under de Omstændigheder var mueligt.

Jeg, som skriver dette — den Saliges ældste Søn — var altsaa Vidne til denne hele saa dybt rørende Begivenhed. Jeg saae min uforglemmelige, saa usigelig høit agtede og elskede Fader, der havde givet mig saa utallige Prøver paa sand faderlig Godhed, og som til min ubeskrivelig store Lykke havde saa troelig fra min første Barndom af ladet sig bruge som et Redskab i den evige Kierligheds Haand, til at lede mig paa Veyen til ham, der dog er den eneste sande Velsignelses Kilde, og til den Lyksalighed for Tid og Evighed, som han selv har beredt os. Jeg saae ham afmægtig nedsegne for Alteret, hørte hans sidste rallende Sukke, og fandt mig og min stakkels saa dybt nedtrykte Moder saa pludselig forladede af ham, som vor Siel hængte ved med den meest uindskrænkede Høiagtelse og Kierlighed, og alt dette gjorde et Indtryk

paa mig, som aldrig vil udslettes. Efter at have om Dagen giort, hvad jeg i stor Skrøbelighed kunde, til at trøste min arme, næsten utrøstelige Moder, og hielpe hende med det meget, som ved det saa høist uforventede Tilfælde var at iagttage, tilbragte jeg i den Tid mange stille, eensomme Aftentimer med at sidde ved den Elskedes Liig, og i det mit Blik da uforrykt hvilede paa det endnu efter Døden aldeles uforandrede blide, muntre Ansigt, fra hvilket øm Fadergodhed og Omsorg saa ofte til min ubeskrivelige Vederqvægelse havde lyst mig i Møde, svævede min hele Siel stedse i Tankerne om hans forklarede Aand for hans og min Frelsers Trone, og midt i min ubeskrivelige Sorg over det Tab, jeg havde lidt, nød jeg dog som en Forsmag af den Salighed, jeg vidste, han var i Besiddelse af, og som jeg og haabede engang at opnaae. Paa hans Begravelsesdag ledsagede jeg hans jordiske Levninger til Graven. Da var der allerede givet mig Haab om at blive hans Eftermand; men dette gjorde mig snarere betænkelig end glad, eller rettere, det gjorde da kun lidet Indtryk paa mig. I det jeg stod ved min Faders Grav og saae Kisten, der giemte den Elskedes Liig, tildækkes med Jord, fandt kun den Tanke Rum i mit Inderste: Min Siel døe denne Retfærdiges Død, og mit Endeligt, o! naar Livets og Dødens Herre finder mig skikket dertil, blive saa saligt som hans! Ja maatte det dog af uforskyldt Naade forundes mig at giensamles med ham, hvor han nu er! Imidlertid erfarede baade min Moder og jeg strax, at Herren ikke havde forladt os i vor Nød, da vi daglig modtog Beviiser paa mange redelige Venners og Velynderes inderlige Deeltagelse. Iblandt andre viiste den gamle, ærværdige Provst Balslev¹⁾ sig som en sand Ven imod os. Allerede paa min Faders Dødsdags

¹⁾ Hr. Lavris Luja Balslev, Sognepræst i Haarslev og Provst i Skovby Herred († 1792), den første af den over hundreedaarige Række Præster af Navnet Balslev i Haarslev Kald.

Aften indfandt han sig i vor visselig paa den Tid mørke Boelig, og stod os da og siden troelig bi med Trøst og Raad og bidrog derved ikke lidet til at lindre vor Kummer.

Sluttelig skal her endnu meddeles det Brev, hvorved Forf. af foranstaaende Skildring meddelte sin Morbroder, Boghandler Ole Saxtorph, Efterretningen om Faderens Død. Læseren vil bemærke den ejendommelige og hensynsfulde Maade, hvorpaa Brevskriveren søger at forberede Brevets Modtager paa den sørgelige Efterretning, det var bleven hans Lod at skulle meddele.

Kiæreste Morbroder!

Herved skulle jeg nu paa min Faders Vegne aflægge de forbindligste Taksigelser for Deres sidste kiære Brev, og tillige alvorlig bede Dem ikke fortryde paa hans temmelig lange Udeblivelse, hans mange Forretninger i Fasten og hellig Dagene og hans bestandig svage Helbred er hertil den eneste Aarsag. — Ja vist er vor kiære Fader meget svag, Sygdom tager mer og mer overhaand, og alle Ting viser, at det Øjeblik er nok ikke langt borte, da han vil forlade os for at modtage en langt saligere Tilstand. Imidlertid har mine Forældre tænkt paa, at de vilde for at undgaae alle Ulejligheder og Fortrædeligheder, naar saadant engang maatte indtræffe, søge om Kongl. Tilladelse for den efterlevende at sidde i uskiftet Boe, til den Ende sendes hermed en saadan Ansøgning med den kiærligste og indstændigste Begiæring, at De ved gode Venner ville see det bevilget i Cancelliet saa snart som mueligt.

Ney allerkiæreste Morbroder, for ham kan jeg visselig ikke forstille mig længere, ikke længere dølge en Sorg, der allerede har kostet mig saameget at skiule; min bedste, min saa inderlig elskede Fader er virkelig ikke mere her i Tiden. Confirmations Søndagen var jeg Vidne til et Syn, som vist aldrig, aldrig vil kunde udslettes af min Erindring. Papa var om Morgenen frisk og munter

som sædvanlig, en liden Upasselighed i Halsen undtagen, og han talte adskilligt med Niile om hendes forestaaende Confirmation; han skulde holde Talen i Kirken og han holdt den med en Frimodighed og Varme, som satte alle i Bevægelse, havde allerede begyndt at examinere den 4de Confirmant, da han spurgte: Hvad er Retfærdiggjørelse? men, uden at oppebie Svar, med lydelig Røst siger selv: at en Syndere formedelst Troen paa Jesu Fortieneste af Naade ansees af Gud, som han ikke havde syndet, og neppe vare disse Ord udtalte, førend [han] med hastige men vaklende Trin, uden at tale et Ord, iler lige op til Alteret, knæler der med sammenfoldede Hænder, og i samme Øjeblik var han som en tro Tiener gaaet ind til sin store Herres evige Glæde.

Jeg kan umueligt denne Gang skrive mere, det eneste at jeg indstændig beder Morbroder paa den lemfældigste Maade sige Moster og mine stakkels Brødre dette sørgelige Budskab. Hvorledes min Moder, Moster og jeg selv er tilmode ved dette, kan De let forestille sig; det eneste, der ikke kan andet end indskyde en Slags Trøst, er det bevarede Indtryk af den høytidelige og herlige Maade, hvorpaa den salige uden mindste Smerte gik hiem til sin Frelsere, og den faste Overbeviisning om, at han, hvis Værk dette dog er, ikke vil slaa Haanden af os arme, men bestyre os saaledes her, at vi ogsaa maatte favne vores vist altid uforglemmelige Fader hisset.

Saa vidt vi hidindtil har kunnet erfare, ere Omstændighederne dog saaledes, at ingen Giæld er.

Min Moder beder, at Morbroder ville til videre besørge, hvad Sørge Klæder mine Brødre skulle behøve.

Vigerslev d. 2 April
1788.

Deres ganske forbundne
og hengivne

J. F. Boesen.

Udskrift: Velædle Hr. Ole Saxtorph, Boghandler paa det Kong. Veysenhuus i Kiøbenhavn.